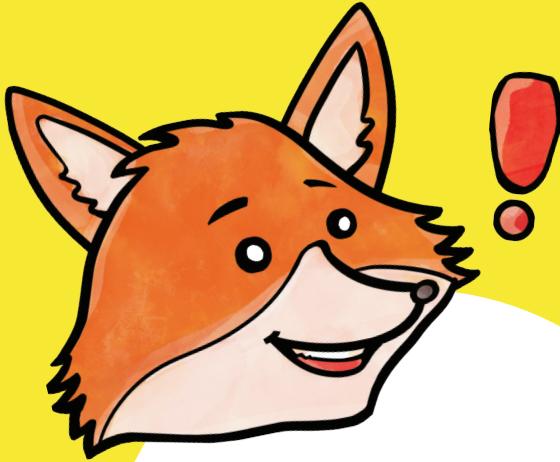

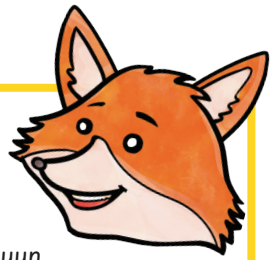

VALTERI

KESY

Keskustelu symbolein
- DEMOVERSIO

PIKAOHJE

MIKÄ KESY ON?

- Kuvamateriaali ja toimintamalli lapsilähtöiseen keskusteluun
- Mahdollisuus kommunikaatioon, jossa verbaalisuus ei ole pääosassa
- Kurkistussikkuna oppilaan kokemusmaailmaan
- Oppilaan äänen vahvistumisen keino osana päätöksentekoa esim. kolmipor-
taisen tuen: HOJKS- tai HOPS-, kehitys-, arviointi- tai kuntoutuskeskusteluis-
sa, joissa oppilas on mukana
- Kuvien ja käsitteiden kokonaisuus, jota voidaan käyttää riippumatta siitä
opiskeleeko oppilas oppiaineittain tai toiminta-alueittain
- Tutkimusperustainen väline, joka nojaa myönteiseen tunnistamiseen sekä
affektiiviseen ja positiiviseen pedagogiikkaan

MIKSI JA MITEN KESY TUKEE KESKUSTELUA?

- OPS kehottaa huomioimaan lapsikeskeisyyden koulun keskusteluissa
- Tuetaan kommunikaatiota, mikä lisää yhdenvertaisuutta
- Vahvistetaan oppilaan nähdystä, kuulluksi ja osalliseksi tulemistä
- Kartoitetaan näkyviä ja piilossa olevia kykyjä, erityispiirteitä ja haasteita
- Tuetaan kodin ja koulun sekä moniammatillisten toimijoiden yhteistyötä
- Määritetään yksilölliset tavoitteet ja vahvuudet sekä tuen tarpeet
- Havainnollistetaan ja hyväksytään oppilaan kokemus itsestään ja
vuorovaikutussuhteistaan.

MITEN KESY- KESKUSTELU ETENEE?

1. Koulun aikuinen kertoo KESY:n idean ja kysyy, haluaako oppilas sen mukaan keskusteluun.
2. Oppilas sijoittaa kuvakortteja alustalle, pääosa on oppilaalla, aikuiset kom-
mentoivat kannustavasti.
3. Oppilas sijoittaa tunnekortteja ja lisäkortteja alustalle ja asioista jutellaan.
4. Mietitään yhdessä esille tulleita asioita sekä kirjataan tärkeät asiat, tavoit-
teet, tuen tarve, vahvuudet, käytännön toimet yms.
5. KESY-taulusta otetaan valokuva ja se tallennetaan, mikäli se sopii oppilaalle.

MIKÄ KESY ON?

KESY-kuvamateriaali ja toimintamalli on helpokäyttöinen apuväline lapsilähtöiseen keskusteluun. Kyseessä voi olla kolmiportaisen tuen HOJKS- tai HOPS- keskustelu, kehitys- tai arviointikeskustelu, opetuksen ja kuntoutuksen tai moniammatillinen yhteispalaveri jne. KESY:n kuvat sisältävät koulun keskusteluissa käsiteltävät aihepiirit. Teoriausta nojaa myönteiseen tunnistamiseen sekä affektiiviseen ja positiiviseen pedagogiikkaan.

MILLAISEEN KÄYTTÖTARKOITUKSEEN KESY SOVELTUU?

Uusi opetussuunnitelma kehottaa huolehtimaan, että oppilas tulee nähdyksi ja kuulluksi omana itsenään, että hänellä on pääosa koulun keskusteluissa. KESY-kuvia hyödynnetään **oppilaan osallisuuden sekä koti-koulu-yhteistyön välineenä**. Tällöin yhdenvertainen ja yksilöllinen kohtaaminen mahdollistuu psyykkiset, fyysiset, sosiaaliset ja kulttuuriset piirteet huomioiden. KESY-keskustelussa oppilaan kokemus itsestään ja vuorovaikutussuhteistaan eri tilanteissa tulee näkyviin ja hyväksytyksi.

KESY:n avulla oppilas ilmaisee koulupäivään, oppimiseen, hyvinvointiin ja toimintakykyyn liittyviä ajatuksiaan, kokemuksiaan ja tunteita. Hän pääsee aktiivisesti vaikuttamaan suunnittelu- ja arviointiprosessiin sen sijaan että kuuntelisi aikuisten kielellä käytyä palaveria.

Itsetuntoon ja minäkuvaan, opiskeluun ja kouluviihtyvyyteen vaikuttavien tekijöiden tiedostaminen auttaa oppilasta rakentamaan identiteettiään ja vahvistaa hänen selviytymiskykyään erilaisissa tilanteissa.

Aikuisille KESY-keskustelu antaa **tietoa lapselle merkityksellisten asioiden huomioimiseen sekä yksilöllisten opetus-, kuntoutus- ja tukijärjestelyiden suunnitteluun**. Nämä tekijät edistävät oppilaan hyvinvointia ja suovat mahdollisuuksia varhaiseen tukeen.

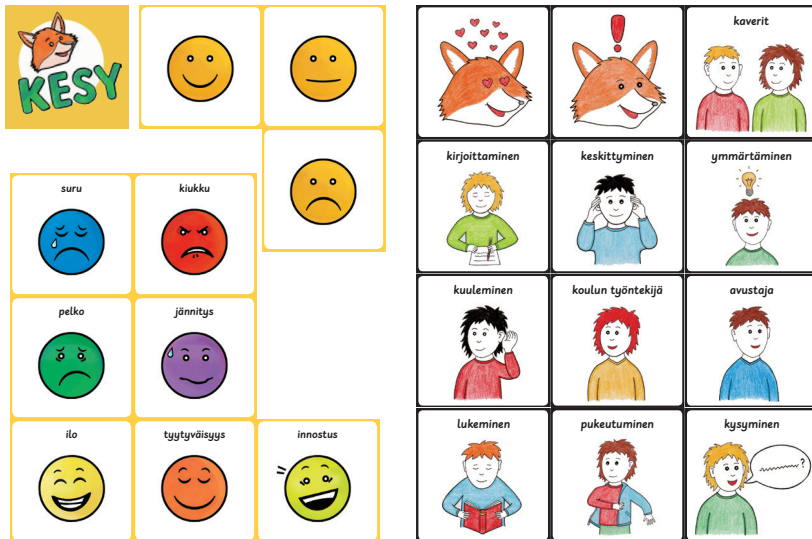
KESY:n avulla jutellaan oppilaan toimintaympäristöistä, koulunkäynnistä, oppimisesta ja oppiaineista sekä valmiuksista, vahvuuksista, tunteista, kiinnostuksen kohteista ja tarpeista. Leppoisa ilmapiiri, sanoittaminen sekä arvostava vuorovaikutus ovat tuokiossa tärkeitä. Juttelussa keskitytään oppilaalle merkityksellisiin asioihin, joskin sallitaan tilaa myös huolipuheelle. Käyttäjät soveltavat KESY-materiaalia tarpeisiinsa sopivaksi ja liittävät siihen tarvitsemiaan elementtejä.

KESY-keskustelu voidaan käydä oppilaan kanssa myös ennen yhteistä keskustelua huoltajan ja/tai moniammatillisen ryhmän kanssa, jolloin tallenne KESY-taulusta on keskustelun pohjana seuraavassa palaverissa.

MITÄ TEHDÄÄN ENNEN KESY-KESKUSTELUA?

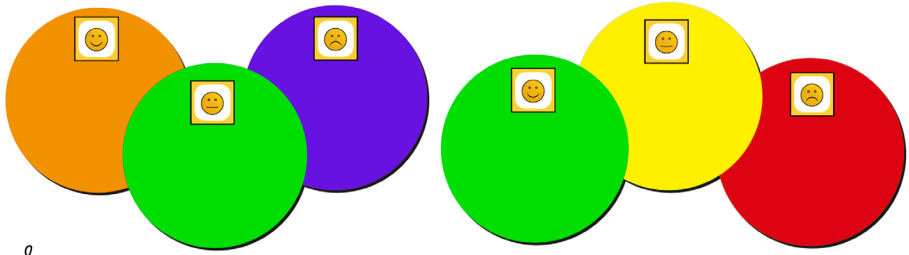
- Osallistujat, aika ja paikka.** Sovitaan keskustelun aika, paikka ja osallistujat. Ideaalitilanteessa oppilas saa itse valita koulussa tutun aikuisen ja mieluisan tilan.
- Tiedolliset tarpeet.** Aikuinen tarkistaa mahdollisista ohjeista ja kaavakkeista, mitä asioita ks. oppilaan kohdalla on tarpeen saada tietoon ja kirjattavaksi. Hän valitsee ikätasoon ja tilanteeseen sopivat kortit sekä tarvittaessa ryhmittelee niitä sopiviksi kokonaisuuksiksi. Korttien määrää kannattaa rajata. Oppilaan ominaispiirteet huomioidaan järjestelyissä. Jos keskustelu näyttää venyvän liian pitkäksi, se voidaan keskeyttää ja jatkaa myöhemmin.
- Alusta ja muut välineet.** Etukäteen valmistetaan käyttöön sopivat värikkäät kartongit tai muu alusta, joiden päälle kolme hymynaamaa ja kortit sijoitellaan. Tarvitaan myös kamera tai puhelin kuvausta varten sekä mahdollisesti post-it-lappuja, jotta alustalle voidaan lisätä tavoitteita tms. tietoa.

Halutessaan oppilas voi tuoda mukanaan kuvia ja tehdä nimilapun etukäteen, valita alustan värit tai kuvittaa taulua keskustelun jälkeen. Kannattaa kuitenkin pitää alusta visuaalisesti selkeänä. KESY:yn voi tarvittaessa liittää myös muista lähteistä hankittua lisämateriaalia ja taustatietoa.

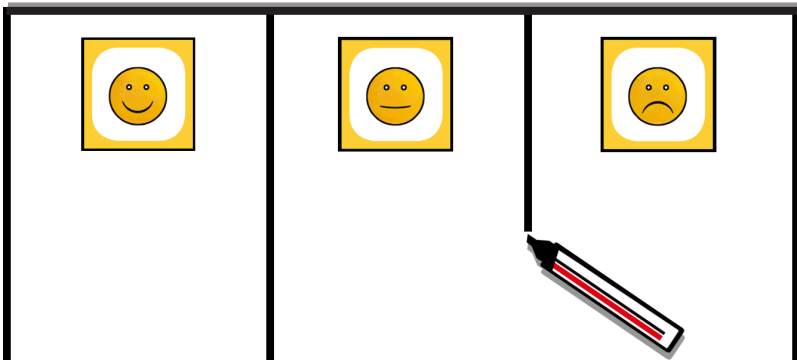
Leikkaa kaikki kortit irti toisistaan.

Vaihtoehtoisia alustoja

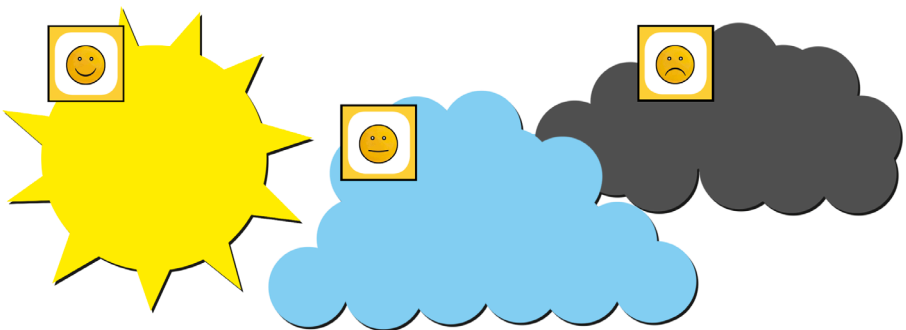

f

Kartonkialustan kooksi suositellaan väh. 30cm halkaisijaa.
Värikkästä kartongista leikataan pallon muotoinen alue. Värit voivat esimerkiksi noudatella oppilaan itse valitsemia värejä tai liikennevalojen värejä.

Kortteille voidaan piirtää taululle tai suurelle paperille omat sarakkeet ja kortit voidaan kiinnittää pystypintaan esim. sinitarralla.

Paperista leikataan aurinko ja kaksi pilveä, joista toinen tummempi ja pienempi.

4 Korttiryhmät

A. Kuvakortit aihepiireittäin

I. Oppiaineet 15 kpl

- äidinkieli
- suomen kieli
- ruotsin kieli
- englannin kieli
- matematiikka
- musiikki
- käsityö (tekninen ja tekstiili)
- liikunta
- ympäristöoppi
- uskonto
- elämäkatsomustieto
- kuvataide
- yhteiskuntaoppi
- historia
- oppilaanohjaus

2. Opiskelutaidot 15 kpl

- kysyminen
- ilmaiseminen (tunteet ja ajatukset)
- ymmärtäminen
- keskittyminen
- kirjoittaminen
- lukeminen (mekaaninen ja ymmärtävä, kirjallisuus)
- laskeminen
- tehtävien tekeminen (suunnittelu, toteutus, loppuun saattaminen)
- yhdessä tekeminen (ryhmytyöskentely ja toisten huomioiminen)
- suullinen esittäminen ja esiintyminen
- käyttäytyminen
- opettajan opetus
- tehtävistä ja tavaroista huolehtiminen
- ohjeiden noudattaminen
- tietokone, tabletti, puhelin (opiskelu digilaitteen avulla)

3. Arjen taidot ja vapaa-aika 21 kpl

- nukkuminen ja lepo
- ruokaileminen
- wc:ssä käyminen
- peseytyminen
- siistiytyminen (hiusten harjaaminen, hampaanpesu)
- pukeutuminen
- liikkuminen
- istuminen
- asennon vaihtaminen
- omasta terveydestä huolehtiminen (lääkkeet, venytykset, turvataidot liikenteessä)
- keskusteleminen
- näkeminen
- kuuleminen
- käsillä tekeminen
- asioiminen (kaupassa tai kirjastossa)
- kodinhoito (omien jälkien siivoaminen)

- some ja pelit (sosiaalinen media ja esim. tietokonepelit)
- pelaaminen
- leikkiminen
- muistaminen
- retki

4. Toimintaympäristöt ja ihmissuhteet 9 kpl

- koulumatka
- ilta- tai aamupäivätoiminta
- välitunti
- koti
- koulu
- kaverit
- perhe
- koulun työntekijät (kuka on tärkeä, kenen kanssa ei tule toimeen)
- avustajat (henkilökohtainen avustaja tai tukihenkilö)

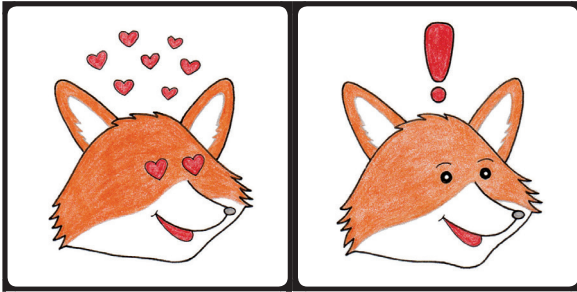

vapaa-aika	haaveet	toivoit
.....

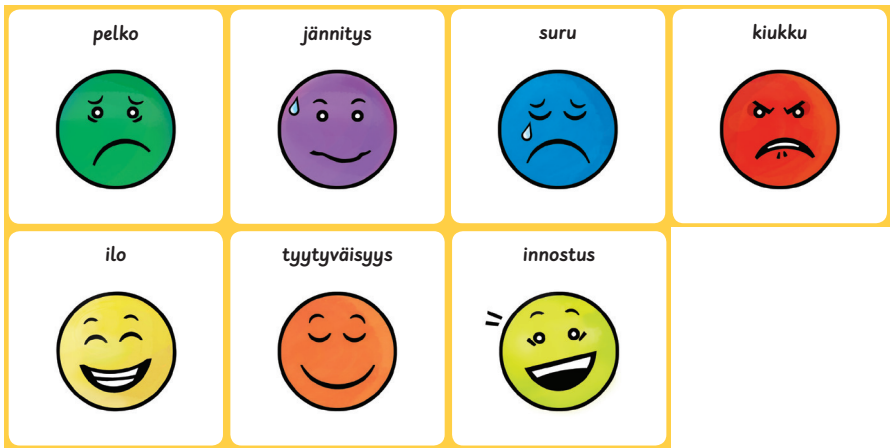
B. Kettukortit

-sydänkettu: mistä oppilas pitää erityisen paljon

-huutomerkkikettu: mitä aikuisten pitäisi huomioida ja tukea

C. Tunnekortit

D. Harmaat ja tyhjät kortit

-haaveet: keskustellaan oppilaan haaveista

-tavoitteet: poimitaan lapsen kanssa surunaaman kohdalle tulleista asioista

-vapaa-aika: oppilaalle tärkeät vapaa-ajan harrasteet ja tapahtumat

-tyhjä kortti oppilaan tai aikuisen käyttöön

KESKUSTELUN ETENEMINEN

KESY-keskustelu etenee siten, että oppilas sijoittelee kortteja alustalle ja kertoo niistä aikuisen tukemana. Mallia sovelletaan oppilaan piirteet ja ikätaso huomioiden.

1. Kortit voidaan nimetä Kettu- tai KESY-peliksi. Mukana voi olla myös kettupehmo, jolle oppilas voi jutella. **"Tuletko pelaamaan ja juttelemaan? Missä olisi hyvä paikka pelata? Tässä pelissä mietitään, millaista sinulla on koulussa. Meille on tärkeää tietää mitä ajattelet ja miten sinulla menee. Haluamme tietää sinun mielipiteitäsi koulunkäynnistä ja vähän muustakin. Lopussa pelistä otetaan valokuva. Tämä on sinun pelisi."**
2. Aikuinen esittelee keskustelun idean, alustan ja korttiryhmit. Kortit asetellaan ryhmittäin neljään pinnoon. **Aikuinen kehottaa oppilasta sijoittamaan kuvakortit sopivan hymynaaman kohdalle alustalle, juuri siten miten hän itse ajattelee ja kokee. Tavoitteena niin että oppilas on toimijana ja kertojana. Myös "puolivälipaikat" ovat käytössä. Tarvittaessa aikuinen selventää kuvien merkitystä.**
3. Oppilas sijoittaa kuvia alustalle. Aikuinen vahvistaa kommentteilla, muttei keskeytä tai torju oppilaan ajatuksia. **"Tykkäät näköjään välitunneista. Mitä yleensä teet siellä? Et vissiin tykkää kirjoittaa. Mikä siinä on hankalaa? Olen huomannutkin, että tykkäät piirrellä..."**
4. Lopuksi aikuinen kommentoi kokonaisuutta sen mukaan, miten kortit sijoittuivat. **"Onpa kiva, että on näin paljon kohtia, joista tykkäät ja noita tavallisiakin monta. Tästä näkee, että sulla on ihan mukavaa koulussa. Mutta sun mielestä ei oo oikein kivaa kun..."** Hän kysyy olisiko huoltaja, jos huoltaja läsnä, laittanut suurin piirtein samalla tavalla ja haluaako lisätä jotain. Keskustellaan esiin tulevista asioista. Kortit jäivät oppilaan haluamalla tavalla.
5. Oppilas laittaa huutomerkkiketun kohtaan, jossa toivoo aikuisten tukea ja huomiota ja sydänketun itselleen mieluisimman kortin viereen. Lisäksi hän voi piirtää tai kirjoittaa tyhjään korttiin mieluisan harrastuksen, haaveen tms. Osallistujien allekirjoitukset voidaan myös liittää post-it lapulla.
6. Aikuinen kysyy, mietityttääkö jokin kohta tai onko jotain jäänyt mainitsematta.
7. Oppilaalle näytetään **tunnekortteja** yksi kerrallaan ja hän merkitsee niillä haluamiaan kohtia. Osa hymiöistä saattaa jäädä käyttämättä. **"Onko jokin näistä kohdista sellainen, että sinua pelottaa paljon tai usein? Mitä silloin teet, että olo helpottaa? Haluatko, että aikuinen huomioi asian?"** Tässä voidaan keskustella tunteiden tunnistamisesta, käsittelystä ja selviytymiskeinoista. Tämä saattaa olla keskustelun tärkein kohta, jossa ilmenee piilossa oleva tuen ja huomion tarve.
8. Korttien sijoittumisen perusteella mietitään koulunkäyntiin, oppiaineisiin, työskentelytaitoihin ja käytökseen sekä arjen toimiin liittyviä **tärkeitä asioita ja konkreettisia tavoitteita ja ne kirjoitetaan puhekupliin, jotka sijoitetaan taulun alaosaan.** Motivaation kannalta on tärkeää, että oppilas voi itse vaikuttaa niihin. Esim. Vähennän peliaikaa tuntiin päivässä. Harjoittelen matikkaa myös kotona. Huolehdiin läksyt. Säilytän hankkimani taidot. Vastuuta tavoitteista jaetaan osallistujille: Maija harjoittelee sanakokeisiin, Äiti kyselee sanoja, Ope muistuttaa kokeesta edellisenä päivänä.

9. Mikäli huoltajat ovat täyttäneet etukäteen kyselyn tai keskustelua varten on valmis kaavake, tässä vaiheessa katsotaan ovatko sen asiat tulleet käsitellyiksi. Mikäli kyseessä on HOJKS-tai jokin muu erityisen tuen palaveri, tarkistetaan tulivatko siihen kirjattavat asiat käsiteltyä.
10. Lopuksi KESY-taulu kuvataan tulostettavaksi osallistujille ja myöhemmin hyödynnettäväksi, mikäli oppilaalle sopii. Aikuinen kirjaa tarpeelliset tiedot pedagogisiin asiakirjoihin.

Taulu pelkillä kuvakorteilla

Valmis KESY-taulu

KESY:N YHTEYS OPETUSSUUNNITELMAAN, TAVOITTEISIIN JA ARVIOINTIIN

KESY-materiaali on syntynyt ruohonjuurella, luokassa, käytännön tarpeesta. Pitkä kokemus koulun keskusteluista johdatti etsimään sellaisia työkaluja, joiden avulla lapsen osallisuus toteutuu oikeasti eikä vain tavoitteena paperilla. Uskomme, että palaverista voi tulla lapselle, hänen huoltajalleen ja opettajalle sekä muille osallistujille miellyttävä ja jopa voimauttava kokemus.

KESY-keskustelussa oppilas nähdäksi, kuulluksi ja osalliseksi riippumatta siitä millaiset hänen kykynsä kielelliseen vuorovaikutukseen ovat. Kuvien myötä myös huoltajat, joilla on kieleen ja kommunikaatioon liittyviä rajoitteita pääsevät paremmin mukaan.

KESY-toimintamallissa siirrytään paperiin tuijottelusta ja kirjaamisesta symbolien tukemaan verbaaliseen ja nonverbaaliseen vuorovaikutukseen, jossa katseella, asennoilla ja ilmapiirillä sekä tilanteen materiaalisilla tekijöillä on tärkeä merkitys. KESY-tuokiossa avautuu positiivinen tila oppilaan ja perheen identiteeteille. Tämä luo pohjaa yksilöllisyydet huomioivalle yhteistyölle.

Valtakunnallisen OPS:n lisäksi tavoitteisiin, arviointiin, osallisuuteen ja koti-koulu-yhteistyöhön on tarkennuksia kunta- ja koulutasolla. Seuraaviin teksteihin on poimittu olennaisia tietoja OPS 2016:n lisäksi Oulun kaupungin arviointiohjeista (Oulun kaupungin Arvioinnin ABC 2018).

Arvioinnin vuosikellon mukaan 1-6- luokkien kehityskeskustelut toteutetaan syyslukukauden alussa. Huoltaja ja oppilas saavat sen rungon etukäteen nähtäväksi oppilastietojärjestelmään. Keskustelussa määritellään oppimisen edistymiseen, työskentelytaitoihin tai käyttäytymiseen liittyviä, oppimista edistäviä tavoitteita, jotka kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppiainekohtaisia tavoitteita ei merkitä oppilastietojärjestelmään, ellei siihen ole erityistä tarvetta. Tehostetun ja erityisen tuen keskustelut käydään niihin tarkoitettujen sisältöjen puitteissa ja kirjataan myös oppilastietojärjestelmään.

1-5-luokkien arviointikeskustelut toteutetaan joulutammikuussa. Näihin keskusteluihin on olemassa keskustelurunko ja niissä on hyvä olla mukana näyttöjä osaamisesta, portfolioita, ym. tuotoksia. Keskustelun pohjana voi olla myös etukäteen täytetty itsearviointikaavake. Tässäkin keskustelussa tavoitteet päivitetään oppilastietojärjestelmään oppimissuunnitelmaan. Arviointikeskustelu auttaa oppilasta hahmottamaan ja ymmärtämään, mitä hänen on tarkoitus oppia, mitä hän on oppinut ja miten hän voi edistää oppimistaan. Keväällä oppilas saa lukuvuositodistuksen, joka on yhteenvedo koko vuoden arvioinnista.

Perusopetuslain mukaan oppilaan arvioinnin tehtävä on ohjata ja kannustaa opiskelua. Arvioinnin tulee olla monipuolista ja kohdistua oppilaan oppimiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen, ei persoonaan ja henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin tulee olla keskustelevaa ja vuorovaikutteista. Sen tulee edistää oppimista ja kehittää oppilasta itse- ja vertaisarviointiin. Siinä tulee huomioida erilaiset oppimis- ja työskentelytavat sekä huolehtia edistymisen ja osaamisen osoittamisen

esteettömyydestä.

Arvioinnissa on tärkeää tukea oppilasta oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä. Sen avulla saatavaa tietoa hyödynnetään opetuksen ja muun koulutyön suunnittelussa. Sitä toteutetaan yhteistyössä kotien kanssa. Keskustelut huoltajan ja oppilaan kanssa edistävät luottamusta ja välittävät tietoa oppilaasta.

Lukuvuoden aikana arviointia dokumentoidaan oppilastietojärjestelmään kirjattavilla oppimissuunnitelman päivityksillä ja jatkuvan arvioinnin keinoilla. Lukuvuositodistus on näiden arviointitasojen yhteenveto.

KESY-materiaalin avulla voidaan kartoittaa oppilaan kokonaistilanne ja löytää juuri hänelle ja hänen tarpeisiinsa sopivat konkreettiset tavoitteet syksyn kehityskeskustelussa. Näihin tavoitteisiin ja yleisiin koulunkäynnin piirteisiin palataan pitkin kouluvuotta, erityisesti vuodenvaihteen arviointikeskustelussa sekä keväällä KESY-taulun valokuvan ja oppilastietojärjestelmään kirjatun tiedon avulla.

Tehostetun ja erityisen tuen palavereihin KESY tuottaa tietoa oppilaan kokemusmaailmasta, haasteista ja vahuuksista opetus- ja tukitoimien järjestelyiden helpottamiseksi. Opiskelun eriyttämisen tarve tavanomaista itsenäisempään ja laajempaan suuntaan tulee myös näkyviin KESY-keskustelussa ja konkreetisoi mahdollisuudet yksilöllisiin järjestelyihin.

KESY:n kuvakortit auttavat oppilasta ymmärtämään mistä keskustelussa puhutaan ja nostamaan esille hänelle merkityksellisiä asioita. Samalla kun oppilas sijoittelee kuvia, hän toteuttaa itsearviointia ja saa siitä heti palautetta. Kuvien kautta oppilalle konkretisoituu hänen toimintaympäristönsä sekä toimet ja taidot, joita hän on jo oppinut, on parhaillaan oppimassa ja etenee oppimaan. KesY-tuokiossa oppilas tulee hyväksytyksi siinä missä hän kokee juuri nyt olevansa ja hänen potentiaalinsa konkretisoituvat tavoitteiden asettelussa ja kannustavassa palautteessa.

